

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра цивільно-правових дисциплін

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра цивільно-правових дисциплін

ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА

28 лютого 2019 р.

ОДЕСА

Рекомендовано до друку рішенням кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх справ
(протокол № 9 від 27.02.2019 року)

Упорядник:

Церковна О.В. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін.

Редактори:

Маковій Віктор Петрович – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ;

Зайцев Олексій Леонідович – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ;

Вплив інтеграційних тенденцій на розвиток національного права : матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції м. Одеса, 28 лютого 2019 р. / за ред. В.П. Маковія, О.Л. Зайцева. Одеса, ОДУВС, 2019. 121 с.

Збірник містить матеріали доповідей міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Вплив інтеграційних тенденцій на розвиток національного права» (Одеса, 28 лютого 2019 р.). У роботі конференції взяли участь науковці, науково-педагогічні працівники вищих навчальних закладів, докторанти, ад'юнкти та магістранти з 12 українських навчальних та наукових закладів юридичного профілю, а також Академії поліції Азербайджанської Республіки, Могильовського інституту МВС Республіки Беларусь, Гродненського державного університету імені Янки Купали (м. Гродно, Республіка Беларусь).

Збірник може бути використаний перемінним складом юридичних навчальних закладів, науковцями, практичними працівниками, які цікавляться проблемами впливу інтеграційних тенденцій на розвиток національного права.

© Одеський державний університет внутрішніх справ, 2019

Середницька І.А.

Кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського державного університету
внутрішніх справ

Коропатов О.М.

Кандидат юридичних наук, доцент, професор
кафедри адміністративного права та
адміністративного процесу Одеського
державного університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ІНСТИТУТУ СПАДКУВАННЯ ЗА ЧИННИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ.

Процес переходу майна до спадкоємців за законом або за заповітом вважається реалізацією спадкових прав. Лише з моменту відкриття спадщини виникає спадкове правовідношення, юридичним змістом якого є право спадкоємців на прийняття спадщини та обов'язок всіх і кожного утримуватися від дій, що перешкоджають спадкоємцеві у здійсненні зазначеного права

Спадкування передбачає цивільно-правові відносини, пов'язані з переходом майнових прав та обов'язків померлої особи до її правонаступників, порядок і процедуру переходу майнових прав померлої особи до інших осіб, які набувають певні права(володіння, користування) на спадкове майно. Такі правові норми у сукупності утворюють відповідний інститут права спадщини. Оскільки норми, що розглядаються, мають переважно цивільно-правове положення, то це дає достатньо підстав для визнання інституту права спадщини інститутом цивільного права[1].

Поняття спадкування є ключовим у теорії спадкового права, оскільки саме його зміст визначає і зміст похідних від нього термінів.

Відповідно до ст. 1216 ЦК України спадкуванням є перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців). [2; ст. 1216]

Реалізація права спадкування дає змогу забезпечити перехід майна, що належало померлому, до інших осіб, в порядку правонаступництва. В цивільному праві виділяють два види правонаступництва: універсальне (повне), та сингулярне (часткове);

Спадкування поділяється на декілька видів: спадкування за заповітом, та спадкування за законом.

Спадкування за законом - це правовідносини не охоплені заповітом. Законодавство держав передбачає підстави та умови спадкування, коло осіб, допущених до спадкування й черговість їх закликання до спадкування. Саме щодо кола осіб, які закликаються до спадкування, законодавство держав містить чи не найрізноманітніші норми. Наприклад, у Франції існує система розрядів, яка передбачає поділ родичів залежно від їх близькості до спадкодавця. [3]

На відміну від спадкування за законом, законодавець надає перевагу спадкуванню за заповітом, в якому особа може висловити свою волю щодо розпорядження належним їй майном на користь будь-якої іншої особи.

Стосовно спадкування за законом, то воно має місце лише за умов: а) відсутності заповіту; б) визнання його недійсним; в) неприйняття спадщини або відмова від її прийняття; г) неохоплення заповітом усієї спадщини.

Суб'єктами спадкових правовідносин є спадкодавець та спадкоємець.

Спадкодавець — це фізична особа, майно якої після її смерті переходить у спадщину до іншої особи чи до інших осіб. Спадкодавцем може бути лише фізична особа незалежно від віку, статі, стану здоров'я тощо.

Спадкоємець — це особа, яка у разі смерті тієї чи іншої фізичної особи набуває права одержати його спадкове майно, тобто має право на спадкування. Спадкоємцями за заповітом і за законом можуть бути фізичні особи, які є живими на час відкриття спадщини, а також особи, які були зачаті за життя спадкодавця і народжені живими після відкриття спадщини. А спадкоємцями за заповітом можуть бути також юридичні особи та інші учасники цивільних відносин.

Право на спадкування виникає в день відкриття спадщини.

Відкриття спадщини — це настання певних обставин, за яких у відповідних осіб виникає право спадкоємства. До обставин відкриття спадщини відноситься: (ст. 1220 ЦК): • смерть особи; • оголошення особи померлою.

Часом відкриття спадщини є день смерті особи або день, з якого її оголошено померлою. Встановлення часу відкриття спадщини має важливе значення, бо на час відкриття спадщини визначається коло спадкоємців та склад спадкового майна.

Якщо протягом однієї доби померли особи, які могли б спадкувати одна після одної, спадщина відкривається одночасно й окремо щодо кожної з них. Відповідно, якщо кілька осіб, які могли б спадкувати одна після одної, померли під час спільної для них небезпеки (стихійного лиха, аварії, катастрофи тощо), припускається, що вони померли одночасно. У цьому випадку спадщина відкривається одночасно й окремо щодо кожної з цих осіб.

Законодавець передбачає випадки, за яких особу може бути усунено від права на спадкування (ст. 1224 ЦК). А саме це особи, які не мають права на спадкування ні за законом, ні за заповітом, особи, які умисно позбавили життя спадкодавця чи будь-кого з можливих спадкоємців або вчинили замах на їхнє життя, крім випадку, коли спадкодавець призначив таку особу своїм спадкоємцем за заповітом, знаючи про це.

Не мають права на спадкування за заповітом особи, які умисно перешкоджали спадкодавцеві скласти заповіт, внести до нього зміни або скасувати заповіт і цим сприяли виникненню права на спадкування у них самих чи в інших осіб або сприяли збільшенню їхньої частки у спадщині.

Не мають права на спадкування за законом:

1) батьки після дитини, щодо якої вони були позбавлені батьківських прав, і їхні права не було поновлено на час відкриття спадщини;

2) батьки (усиновлювачі) та повнолітні діти (усиновлені), а також інші особи, які ухилялися від виконання обов'язку щодо утримання спадкодавця, якщо цю обставину встановлено судом;

3) одна після одної особи, шлюб між якими є недійсним або визнаний таким за рішенням суду. Однак якщо шлюб визнано недійсним після смерті одного з подружжя, то за другим із подружжя, який його пережив і не знав та не міг знати про перешкоди до реєстрації шлюбу, суд може визнати право на спадкування частки того з подружжя, хто помер, у майні, яке було набуто ними за час цього шлюбу;

4) особа, яка ухилялася від надання допомоги спадкодавцеві, який через похилий вік, тяжку хворобу або каліцтво був у безпорадному стані, — за рішенням суду. Таке правило поширюється на всіх спадкоємців, у тому числі й на тих, хто має право на обов'язкову частку у спадщині, а також на осіб, на користь яких зроблено заповідальний відказ.

Об'єктом спадкових правовідносин є склад спадщини, тобто права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті (її ще називають "спадкове майно" або "спадкова маса"). Об'єкти бувають майнового (речі, майнові права та права вимоги) та немайнового (авторське право на опублікування і розповсюдження творів науки, літератури, мистецтва та одержання винагороди, право на одержання диплому за відкриття, авторського свідоцтва чи патенту на винахід, виключне право на винахід, промисловий зразок, корисну модель на підставі патенту) характеру. [4]

Відповідно до ст. 1221 ЦК України місцем відкриття спадщини є останнє місце проживання спадкодавця. Якщо місце проживання спадкодавця невідоме, місцем відкриття спадщини є місцезнаходження нерухомого майна або основної його частини, а за відсутності нерухомого майна - місцезнаходження основної частини рухомого майна.

Правове значення місця відкриття спадщини полягає у тому, що за місцем відкриття спадщини подаються заяви про прийняття спадщини та про відмову від прийняття спадщини; визначається територіальна підсудність у спадкових спорах за позовами кредиторів до прийняття спадщини спадкоємцями (ч. 3 ст. 114 ЦПК України); за місцем відкриття спадщини суд визнає спадщину відумерлою (ст. 1277 ЦК України); вживаються заходи щодо охорони спадкового майна.[5]

Отже спадкування – це цілий комплекс самостійних, але водночас взаємопов'язаних між собою правовідносин: правовідносини, що виникають із факту відкриття спадщини; правовідносини, що виникають відносно охорони спадкового майна; правовідносин із факту прийняття чи відмови від спадщини; правовідносини щодо виконання заповіту тощо.

Література:

1. Олійник С. Оформлення спадщини суттєво змінено// Назва з екрану [Текст] // [Електронний ресурс]. - режим доступу - <http://expres.ua/news/2017/03/08/231737-oformlennya-spadshchyny-suttyevo-zmineno>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 №435-IV// Відомості Верховної Ради України. - 2003.- NN 40-44.- 453 с. Електронний ресурс – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947 — III // Відомості Верховної Ради України. - 2002.- N 21-22.- 193 с. Електронний ресурс – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>
4. Козловська Л. Право на спадкування як суб'єктивне цивільне право // Теорія та історія держави і права 12/ 2014 с.15-20 Електронний ресурс – режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/urykr_2014_12_5.pdf
5. Саенко О.І. Деякі питання спадкування за новим Цивільним кодексом України // Назва з екрану [Текст] // Електронний ресурс – режим доступу: https://minjust.gov.ua/m/str_4352

Писаренко М.О. Щодо питання про місце договору в структурі цивільного правовідношення	76
Піляк Н.І. Захист прав малолітніх (неповнолітніх) під час розгляду цивільної справи	78
Прудка Л.М. Психологічні передумови заподіяння моральної шкоди	79
Пушко Н.В. Современные направления совершенствования законодательства о банкротстве в Республике Беларусь ...	82
Резніченко С.В., Крутий М.О. Інститут емансипації за законодавством України	84
Самойленко Г.В., Свіденко А.О. Правове регулювання міських та міжміських перевезень пасажирів: Україна та міжнародний досвід	86
Середницька І.А., Коропатов О.М. Деякі аспекти інституту спадкування за чинним законодавством України	88
Скрипник В.Л. Поняття послуги за законодавством України і Європейського Союзу	91
Софіюк Т.О. Право на захист персональних даних як право людини третього покоління	93
Сухарєва А.О. Порука, як спосіб забезпечення виконання зобов'язань	95
Топчий Ю.М. Комунальне поліціювання (community policing): становлення нової стратегії поліцейської діяльності	97
Туркот О.А., Рубай Х.М. Щодо визначення поняття «банкрутство суб'єктів господарювання»	100
Фещин Ю.Р., Дутко А.О. Медіація як альтернативний спосіб вирішення спорів	101
Хацук Ж.В. Государственное регулирование инвестиционной деятельности в Республике Беларусь	103
Церковна О.В., Рулевський М.Ю. Вільне волевиявлення як умова дійсності правочину	106
Шаповал Л.І. До питання великої немайнової цінності дарунка	108
Шипіш С.І., Мокрицька Н.П. Мінімальна заробітна плата в Україні: підвищення стандартів до світового рівня	110
Ямкова Т., Грабар Н.М. Запровадження електронного суду в Україні як шлях до євроінтеграції	112
Abikenova G.B. On the issue of protecting the rights of minors in the Republic of Kazakhstan	114
Зміст	118